

Индекс срочни депозити домакинства (ИСДД) като референтен лихвен процент по кредити, деноминирани в лева или евро

Подробна информация за прилагане на Методиката и примери за изчисление

1. Предмет

Методиката регламентира начина на изчисляване на Индекс срочни депозити домакинства (ИСДД) като референтен лихвен процент на „УниКредит Булбанк“ АД (Банката) по кредити на лица осъществяващи стопанска дейност, деноминирани в лева или евро, както и начина на прилагането му и на периодичната му промяна.

2. Обхват

ИСДД представлява референтен лихвен процент, приложим по кредити с променлива лихва, деноминирани в лева или евро и отпускани от Банката на юридически лица.

3. Източник на данни и начин на изчисляване

Източникът на данни за ИСДД е Лихвената статистика на Българската народна банка (БНБ), по-конкретно – таблицата „Лихвени проценти и обеми по салда по срочни депозити на сектор Домакинства“, публикувана на интернет страницата на БНБ: <http://www.bnb.bg/Statistics/StMonetaryInterestRate/StInterestRate/StIRInterestRate/index.htm#> и, за краткост, наричана оттук нататък „Лихвената статистика“ или „Таблицата“.

ИСДД представлява осреднен (среднопретеглен) лихвен процент по целия обем на левови или еурови срочни депозити на сектор Домакинства в банковата система в България.

Тъй като към момента самата БНБ не публикува този агрегиран лихвен процент, но предоставя всички данни, необходими за неговото калкулиране, Банката го изчислява, изцяло на основата на тези данни, както следва:

3.1. За кредити в лева се използват само данните за срочни депозити в лева.

А. Идентифицират се категориите клиенти и видовете депозити, които, събрани заедно, изчерпват срочни левови депозити на Домакинства от Лихвената статистика. Към момента, това са следните колони в Таблицата:

○ Домакинства:

- срочни депозити, в левове, над 1 ден до 2 години;
- срочни депозити, в левове, над 2 години;

С цел избягване на недоразумение, следва да се отбележи, че в Таблицата, в сегашния ѝ вид, са представени и други категории срочни депозити (над 1 ден до 1 месец, над 1 месец до 3 месеца, над 3 месеца до 6 месеца, над 6 месеца до 12 месеца и над 1 до 2 години), но те се игнорират за целите на калкулацията, тъй като вече са представени накуп в категорията „срочни депозити, в левове, над 1 ден до 2 години“.

- V. Намира се редът от Таблицата, съответстващ на ефективен годишен процент и, съответно, обеми (в млн. лв.), за съответния (един и същ) месец.
- C. За всяка от категориите (колоните) по т. А, се умножават двете стойности от реда по т. В, т.е. ефективният годишен процент по обема в млн. лв., представляващ негово тегло.
- D. Получените по т. C произведения се сумират.
- E. Отделно се сумират само теглата (обемите в млн. лв.), за всяка от категориите (колоните) по т. А.
- F. Резултатът по т. D се разделя на резултата по т. E.
- G. Полученият по т. F резултат се закръгля до втория знак след десетичната запетая.

Накратко, прилага се следната формула:

$$\frac{\sum_i^n (\text{ЕГП}_i \times T_i)}{\sum T_i}$$

където:

- ЕГП е ефективен годишен процент;
- T е прилежащият обем, представляващ теглото;
- i е категорията клиенти, съответно вид срочни депозити, изброени в т. А;
- n е крайният брой на категориите клиенти, съответно вид срочни депозити, изброени в т. А.

Нагледен пример за съответна калкулация на стойността на ИСДД на база на данни към месец ноември 2023 г. е илюстриран по-долу:

ЛИХВЕНИ ПРОЦЕНТИ И ОБЕМИ ПО САЛДА ПО СРОЧНИ ДЕПОЗИТИ НА СЕКТОР ДОМАКИНСТВА¹

	Ефективен годишен процент							Обеми в млн. лв.						
	в левове							в левове						
	над 1 ден до 2 години						над 2 години	над 1 ден до 2 години						над 2 години
	над 1 ден до 1 месец	над 1 до 3 месеца	над 3 до 6 месеца	над 6 до 12 месеца	над 1 до 2 години		над 1 ден до 1 месец	над 1 до 3 месеца	над 3 до 6 месеца	над 6 до 12 месеца	над 1 до 2 години			
07.2023	0.12	0.01	0.02	0.11	0.16	0.42	0.67	10546.1	2510.2	1024.3	1534.7	4852.1	624.7	518.5
08.2023	0.13	0.01	0.02	0.11	0.18	0.45	0.68	10589.8	2516.7	1017.6	1541.4	4884.1	630.1	544.4
09.2023	0.14	0.01	0.02	0.11	0.20	0.47	0.69	10621.0	2521.4	1013.6	1550.8	4899.9	635.3	570.1

$$\text{ИСДД} = (0.14 * 10621 + 0.69 * 570.1) / (10621 + 570.1) = 0.17$$

3.2. За кредити в евро се използват само данните за срочни депозити в евро.

A. Идентифицират се категориите клиенти и видовете депозити, които, събрани заедно, изчерпват срочни еврови депозити на Домакинства от Лихвената статистика. Към момента, това са следните колони в Таблицата:

○ Домакинства:

- срочни депозити, в евро, над 1 ден до 2 години;
- срочни депозити, в евро, над 2 години;

С цел избягване на недоразумение, следва да се отбележи, че в Таблицата, в сегашния ѝ вид, са представени и други категории срочни депозити (над 1 ден до 1 месец, над 1 месец до 3 месеца, над 3 месеца до 6 месеца, над 6 месеца до 12 месеца и над 1 до 2 години), но те се игнорират за целите на калкулацията, тъй като вече са представени обобщени в категорията „срочни депозити, в евро, над 1 ден до 2 години“.

B. Намира се редът от Таблицата, съответстващ на ефективен годишен процент и, съответно, обеми (в млн. лв.), за съответния (един и същ) месец.

C. За всяка от категориите (колони) по т. А, се умножават двете стойности от реда по т. B, т.е. ефективният годишен процент по обема в млн. лв., представляващ негово тегло.

D. Получените по т. C произведения се сумират.

E. Отделно се сумират само теглата (обемите в млн. лв.), за всяка от категориите (колони) по т. А.

F. Резултатът по т. D се разделя на резултата по т. E.

G. Полученият по т. F резултат се закръгля до втория знак след десетичната запетая.

Накратко, прилага се следната формула:

$$\frac{\sum_i^n (\text{ЕГП}_i \times T_i)}{\sum T_i}$$

където:

- ЕГП е ефективен годишен процент;
- T е прилежащият обем, представляващ теглото;
- i е категорията клиенти, съответно вид срочни депозити, изброени в т. А;
- n е крайният брой на категориите клиенти, съответно вид срочни депозити, изброени в т. А.

Нагледен пример за съответна калкулация на стойността на ИСДД на база на данни към месец май 2024 г. е илюстриран по-долу:

ЛИХВЕНИ ПРОЦЕНТИ И ОБЕМИ ПО САЛДА ПО СРОЧНИ ДЕПОЗИТИ НА СЕКТОР ДОМАКИНСТВА

TIME_OA_НН	Ефективен годишен процент							Обеми в млн. лв.						
	в евро							в евро						
	над 1 ден до 2 години						над 2 години	над 1 ден до 2 години					над 2 години	
	над 1 ден до 1 месец	над 1 до 3 месеца	над 3 до 6 месеца	над 6 до 12 месеца	над 1 до 2 години			над 1 ден до 1 месец	над 1 до 3 месеца	над 3 до 6 месеца	над 6 до 12 месеца	над 1 до 2 години		
01.2024	0.29	0.02	0.03	0.19	0.37	0.94	1.10	9 332.95	2 006.83	912.38	1 293.96	4 332.33	787.43	926.20
02.2024	0.30	0.02	0.03	0.20	0.39	0.97	1.11	9 326.12	1 997.59	903.41	1 295.49	4 336.53	793.10	953.32
03.2024	0.31	0.02	0.04	0.21	0.40	0.99	1.11	9 318.15	1 994.52	905.44	1 291.73	4 331.99	794.48	977.77
04.2024	0.33	0.03	0.09	0.22	0.43	0.97	1.09	9 356.06	1 986.22	932.75	1 291.93	4 344.90	800.26	1 028.39
05.2024	0.35	0.07	0.10	0.23	0.45	0.95	1.20	9 418.36	2 013.24	930.75	1 289.03	4 355.12	830.22	1 055.22

$$\text{ИСДДЕ} = (0.35 * 9418.36 + 1.2 * 1055.22) / (9418.36 + 1055.22) = 0.43$$

При калкулирането на стойността на ИСДД за съответната валута, видно от описанието по-горе, Банката не упражнява никаква собствена преценка, като единствено прилага общоприетата формула за изчисляване на среднопретеглена стойност към публикувани от БНБ статистически данни.

Ако в даден бъдещ момент БНБ промени формата на представяната Лихвена статистика, по отношение на категориите клиенти и/или видове срочни депозити, Банката ще пригоди изчисленията към новия формат, като във всеки случай крайният резултат ще бъде коректно и последователно изчислен среднопретеглен лихвен процент по целия обем на левови или еурови срочни депозити на сектор Домакинства в банковата система в България.

Ако в даден бъдещ момент самата БНБ започне да изчислява и публикува този агрегиран показател, покриващ целия обем на срочни левови или еурови депозити на сектор Домакинства, Банката ще пристъпи към директното му използване, като единствено ще прилага закръгляне до втория знак след десетичната запетая, в случай че БНБ не го е направила.

4. Ред и честота на обявяване и период на валидност

Стойността на ИСДД се променя месечно.

На своята интернет страница

<http://www.bnb.bg/Statistics/StMonetaryInterestRate/StInterestRate/StIRInterestRate/index.htm#>,

БНБ публикува Лихвената статистика преди края на всеки календарен месец, на база на данни към предходния месец.

На база на така публикуваните от БНБ статистически данни към последния наличен в Таблицата месец, Банката изчислява новата стойност на ИСДД, следвайки описаната в т. 3 (по-горе) методика за съответната валута, и я публикува на своята интернет страница <https://www.unicreditbulbank.bg/bg/pazarni-lihveni-indeksi/> в първия работен ден на следващия календарен месец.

Така изчислената и обявена стойност на ИСДД се прилага, считано от първия работен ден (за Република България) от календарния месец, следващ публикуването на съответните

статистически данни от БНБ, до деня, предхождащ първия работен ден на следващия календарен месец, включително.

Пример:

- 27 юни: БНБ публикува Лихвената статистика, с последни данни към месец май, на своята интернет страница.
- 1 юли (а ако тази дата е почивен ден за България – първият следващ работен ден): Банката публикува на своята интернет страница съответната нова стойност на ИСДД за съответната валута, изчислена на база на публикуваните от БНБ на 27 юни данни.
- 1 юли (а ако тази дата е почивен ден за България – първият следващ работен ден): новата стойност на ИСДД за съответната валута, валидна за месец юли, влиза в сила.

В случай на преустановяване на непрекъсваемостта на публикуването на данните от Лихвената статистика от страна на БНБ, при което Банката се окаже в невъзможност да изчисли ИСДД за съответната валута за следващия месец, Банката си запазва правото да вземе решение за продължаване на валидността на последната изчислена стойност на ИСДД за съответната валута за определен от Управителния ѝ съвет (УС) период след края на месеца, в който БНБ е преустановила публикуването на данните от Лихвената статистика, до момента на идентифициране и одобрение от УС на подходящ заместител на ИСДД за съответната валута.